

Bc. Lukáš Rosecký, Filip Josef hrabě Kinský – generál, který rád stavěl, diplomová práce, Fakulta filozofická, Univerzita Pardubice, 2022, 200 stran (včetně příloh).

Student Lukáš Rosecký si pro svou diplomovou práci vybral zajímavé téma, které můžeme vnímat nejen jako příspěvek k dějinám hmotných památek, resp. architektury, ale také k poznání hmotného zázemí šlechty a jeho angažovanosti na venkovských panstvích na přelomu 18. a 19. století a v neposlední řadě i příspěvek k dějinám šlechty obecně. Jeho cílem bylo popsat stavební činnosti konkrétního příslušníka aristokracie. Volba tématu je bezesporu zajímavá a hodnotím ji kladně.

Práce vychází z přístupů obvyklých v památkové péči a je založena na především na analýze pramenů hmotné povahy. Autor rovněž čerpal z kartografický pramenů, jež hojně využíval zejména v souvislosti s vytvořením katalogu staveb Filipa Josefa hraběte Kinského, čerpal i z dobových tištěných pramenů (např. Wurzbachův *Biographisches Lexikon*) a jen v menší míře se opíral o archivní prameny. Jak sám napsal na s. 3 a uvedl i v seznamu literatury, jedná se výhradně o prameny uložené ve Státním oblastním archivu Zámorsk ve fondu Velkostatek Rychmburk – Chroustovice – Košumberk a ve fondu Rodinný archiv Kinských. Jde především o stavební plány, ale i další typy písemností. S ohledem na odborné zaměření autora a zvolený postup práce, který popisuje na s. 4, je tento přístup logický. Upozadění archivních pramenů by samo o sobě bylo obhajitelné i počtem zkoumaných staveb různých typů (autor zmapoval celkem sedm rezidenčních sídel různého charakteru, patnáct církevních staveb, pět školních budov a pět dalších stavebních počinů), ovšem jenom do jisté míry. Rozhodně nemohu opominout absenci kritiky pramenů: zcela chybí alespoň zevrubná charakteristika dvou využitých archivních fondů s ohledem na sledované téma, popis jejich obsahu a možného využití, jež bývají obvyklou součástí odborných historických statí, resp. absolventských prací. Autor např. využívá stavební plány a půdorysy pro zámek Chroustovice, zámek Karlštejn, Čachnov, nikoli však pro hrad Rychmburk a zámek Neulust. Ty se nedochovaly, nebo je autor z nějakého důvodu nechtěl použít? Pro církevní stavby a školy se v těchto fondech též nic nedochovalo? Pokud by autor dodržel obvyklý úzus odborné historické práce a zařadil kritiku pramenů nemusely by tyto a mnohé další otázky zůstat nezodpovězené. V souvislosti s průzkumem kostelů, far a škol se nabízí možnost využít alespoň školní a farní (a případně i obecní) kroniky. Na mnoha místech, kde se autor spoléhá na neověřitelné údaje z nejistých zdrojů publikovaných na webech daných obcí (např. s. 105, 108, 116, 119, 120 aj.), by tak bylo možné využít informace přímo z archivních pramenů a v jiných případech by bylo možné doplnit příliš strohé či chybějící informace o jednotlivých stavbách (např. s. 182 a 183 – fara ve Svratce).

Autor rovněž využívá starší i novější odbornou literaturu vztahující se k jednotlivým tématům, která jsou s ohledem na zaměření jeho práce relevantní. Její šíře je neobyčejná (autor zahrnul běžná díla o obecných dějinách 18. a 19. století, dále díla o dějinách šlechty, venkova, obyvatelstva s přesahy do různých sociálních či kulturních aspektů dané doby; rovněž využil relevantní encyklopedie a odborná díla k dějinám architektury a stavební činnosti). Jeho přístup svědčí o pečlivé heuristice a promyšleném přístupu při práci na sledovaném tématu.

V úvodních kapitolách autor shrnul dosavadní stav bádání, popsal svůj přístup k pramenům a nastínil cíle práce včetně použitých metod. Zařazení těchto textů dotváří smysluplnou strukturu předkládané diplomové práce. Jejich obsah ovšem úplně uspokojivý není. Výše byla zmíněna absence kritiky pramenů; problematické se rovněž jeví nejednoznačné rozlišování mezi primárním pramenem a sekundární literaturou.

Po úvodních kapitolách následují dva samostatné celky. Nejprve je studie zpracovaná převážně na základě sekundární literatury (jedná se o kapitoly 1 až 5, s. 6–71). Poté následuje část nazvaná *Stavební*

aktivita Filipa Kinského – katalog staveb (s. 72–184). A posléze je zařazen závěr (s. 185–191). Struktura práce je logická a nosná, domnívám se, že v této podobě nabízí dobrou možnost kvalitně postihnout sledované téma. Problematický se mi jeví pouze zvolený způsob číslování jednotlivých kapitol a podkapitol (úvodní kapitoly autor nečísluje, následující pojednání o Filipu Josefu hraběti Kinském a jeho souvislostech ano – kapitoly 1 až 5, následující katalog staveb nikoli a závěr též ne).

V kapitolách 1 až 5 (s. 6–71) se autor zaměřil nejprve na starší dějiny rodu Kinských včetně pojednání o některých rodových větvích (kap. 1), posléze se soustředil na přímé předky Filipa Josefa počínaje jeho pradědem (kap. 2) a následně přímo na Filipa Josefa hraběte Kinského (kap. 3). Jde o obsáhlé a zdařilé pojednání, byť bohužel z velké části kompilační. Autor využívá archivní a tištěné prameny jen ojediněle, z části čerpá i ze zaznamenaných pověstí, na využití hmotných pramenů ovšem zcela rezignoval. Skutečnost, že se rozhodl takto zaměřené texty zařadit do své práce, je ovšem pro celkové vyznění jeho práce přínosná. Kapitoly pomáhají osvětlit spletitý rodokmen Kinských a představit širší okolnosti hospodářského a rodinného zázemí ústřední postavy předkládané diplomové práce, tj. Františka Josefa hraběte Kinského. Následuje kapitola 4 zaměřená přímo na majetkové poměry ústřední postavy, v nichž autor snad až příliš obsáhle pojednal o východočeských panstvích Chroustovice a Rychmburk (jeho záměr popsat jejich historii od prvních zmínek poněkud přesahuje tematické zaměření DP, navíc zde opakuje informace, které posléze uvádí v katalogu staveb), následně se zaměřil i na severočeské panství Sloup a jen stručně zmínil jihočeská panství Prášíly a Dobrá Voda a rakouské državy. Z výčtu majetku poněkud nelogicky vypadly pražské paláce. Pátá kapitola zaměřená na stavební činnost Filipa Josefa hraběte Kinského představuje velmi problematickou část předkládané diplomové práce. Podkapitoly 5.1.2, 5.1.3 a 5.1.4 bohužel neobsahují hlubší analýzu sledovaných témat, jímž by podle nadpisů měly být stavební činnost zaměřená na chroustovický zámek, pražské paláce a hrad Rychmburk. Vzniklé texty v podstatě jen shrnují záměr toho, co by v nich mělo být napsáno, a tak se nabízí otázka, zda autor tuto část práce skutečně dokončil (nejedná se o pouhý koncept zamýšlených pojednání, která autor zapomněl napsat?). Část 5.2 přináší zajímavý komparativní pohled na stavební aktivitu šlechty sledované doby, bohužel bez hlubšího závěru.

Katalog zpracovaný na s. 73 až 184 vznikl metodou terénního průzkumu a dokumentace památek a také komparací s kartografickými prameny, sekundární literaturou a ostatními zdroji informací. Jde o nejzdařilejší část předkládané diplomové práce. Ze struktury i obsahu výsledného textu jednoznačně vyplývá, že se autor dobře orientuje ve sledovaném tématu, dokáže vhodně aplikovat zvolenou metodu a využít ji k vytvoření kvalitního odborného textu. Rozsah a pečlivost zpracování jsou nesporným přínosem předkládané diplomové práce. Text vhodně doplňuje obrazový materiál v podobě situačních a stavebních plánů, vedut apod.

Závěr práce (s. 185–191) bohužel nepřináší očekávané shrnutí autorových zjištění, pouze charakterizuje obsah práce.

Co se týče pravopisu a stylu psaní, je úroveň práce slušná. V textu se objevují jen občasné pravopisné chyby. Dobré by bylo sjednotit vyjadřování množství – autor střídá číslice a psaní slovy (např. strana 3: „2 dopisy Filipa Kinského“ a „z jeho celkem 15 vydaných svazků jsem v diplomové práci použil hned

tří“) a odstranit formulační neobratnosti (např. na s. 17: „... měl Václav Norbert ve své rodině spory s jeho [správně: **se svými**] dvěma nejstaršími syny“).

V textu práce se objevují teze, které spíše otevírají nové otázky, než aby přinášely odpovědi, a některé teze chybí. V reakci na to navrhuji k obhajobě tyto otázky: 1. Na základě čeho lze konkrétního šlechtice žijícího na přelomu 18. a 19. století definovat jako pozdně barokního katolického aristokrata? (tvrzení na s. 64) 2. Jak dokresluje stavební činnost konkrétního šlechtice žijícího na přelomu 18. a 19. století obraz aristokrata, resp. aristokracie dané doby? (absence tvrzení v závěru práce) 3. Čím lze vysvětlit proměnu zaměření stavební činnosti, kdy Filip Josef hrabě Kinský preferoval v 70. a 80. letech rezidenční sídla, posléze jiné typy staveb a v závěru života školy? (tvrzení v závěru práce, s. 190) 4. Proč nejsou v katalogu staveb zahrnuty hospodářské stavby? Skutečně svou stavební činnost na vrchnostenské dvory nezaměřoval?

Práce je bezesporu významným přínosem pro poznání osobnosti generála Filipa Josefa hraběte Kinského v kontextu, v němž dosud nebyl zkoumán. Též je zajímavým a inovativním příspěvkem ke stavební činnosti šlechty přelomu 18. a 19. století, resp. realizaci stavební činnosti v rámci šlechtických velkostatků. Cenná je také pro svůj inovativní přístup, kdy využívá tradiční přístupy památkové péče (metody terénního průzkumu a dokumentace památek) pro poznání širších souvislostí stavební činnosti šlechty a alespoň částečně je kombinuje s přístupy využívanými pro poznání minulosti v historickém výzkumu (analýza písemných pramenů). Její význam je tedy nesporný. Přesto navrhuji (zejména kvůli absenci kvalitní kritiky pramenů, absenci, resp. vágní formulaci vlastních závěrů a tezí, nevyužití důležitých archivních pramenů a problematickým místům v kapitole 4 a 5) **hodnocení v rozmezí C až D** podle kvality obhajoby.

V Chrudimi, 11. srpna 2022

Mgr. Jana Stráníková, PhD.